

Chunka tawaq chusku chunka iskayniyuqpa pakasqa willakuynin - iskay chunka pusaq yupayniyuq

Ezequiel Número Nueve

Jeff Pippenger

2026-08-22

Saminchayman hina, saminchaymanta rimaptinqa, “sapa chiqaq willakuyqa kikinpa allin churanayumi,” hinaspa “sapa kamachikuypas kikinpa allin churanayumi.”

“Bibliapiqa tukuy kamachiykunata, runakuna yachanankupaq munasqankuta, kay kawsaypaqpas icha hamuq kawsaypaqpas allinchasqa kananpaqmi hap’in. Chay kamachiykunataqa llapallanmi entiendenman. Mana pipas, yachachisqanta chaninchay munayniyuq kaspas, Bibliamanta huk pasaje sapallanta leespa mana imapas yanapaq yuyayta chaskinqachu. Ichaqa Bibliapa aswan chanin yachachisqanqa mana chaskisqachu sasachaqla utaq t’aqasqa yachaywan. Hatun cheqaq kayninpa llikapaqa mana hina rikuchisqachu, usqhaylla utaq mana allin cuidadowan leeqqa reqsinanpaq. Achkha qhapaq kaqninkunaqa hawa patamanta ancha ukhupim kachkan, chaykunataqa chaskiyta atikunman sapallanmi sinchi maskhaywan hinallataq mana sayk’uy atiywan. Cheqaq kaykuna, chay hatun hunt’asqa llapanta rurananpaq kaqkunaqa, maskhasqa kananmi, huñusqa kananmi, ‘kaypi asllata, chaypitaq asllata.’ Isaías 28:10.”

“Chhaynata mask’aspa, huñusqapas, rikuringaku huknin hukninwan allinllata tupachisqa kasqankuta. Sapa Evangelioqa wakinkunapa yanapakuyinmi; sapa profeciapas huk profeciapa sut’inchayninmi; sapa cheqaq kaypas huk cheqaq kaypa wiñachiyninmi. Judío religiónpa llikllaq rikch’ayninkunaqa evangeliowan sut’ichasqa kanku. Diospa siminpi sapa kamachikuq yachachiyqa kikin chiqanta charin, sapa ruwaypas imapaq kasqanta. Hunt’asqa sayariyninpas, yuyaychasqa kasqanpi hinallata rurayninpi, Ruraqninmanta testimoniota qun. Chayna sayariytaqa mana mayqin yuyaypas, mana Tukuy-Atiyoqpa yuyayninlla hina, hamut’ayta nitaq rurayta atirqanchu.” Education, 123.

Cheqaqaqqa kayqa, hebreo simipi “ereb boqer” nisqaqa Bibliapi pusaq kuti tarikusqa. Sapa kutiqa “tuta chaymanta paqarin” nispa tikrasqa kashan, Daniel 8:14 llapanmanta hukllapiqa “p’unchaykuna” nispa rikuchisqa. Inspiración nisqanman hina, chunka tawañiqin versículoqa “Advento ñiypa cimienton hinaspa chawpi sayariynin pilar” nisqami.

“Qillqaska, mayqenmi llapan wak qillqakunamanta aswanraq, Advento ñiypaq sayayninwan chawpi pilarninpas karqan, kay willakuymi karqan: ‘Iskay waranqa kimsa pachak p’unchaykama; chaymantaq santuarioqa llimphuchasqa kanqa.’ [Daniel 8:14.]” The Great Controversy, 409.

Chaymi cheqaqqa kananmi, chayraq “p’unchaykuna” nisqaqa qanchis kuti llamk’achisqa hebreo rimaypa pusaq kaq kutinmi chay versículopi rikurin. Hinallataq, Diospa profético pusayninmi

Bibliapi rikurimuq, King James versión tikraqkunata pusaspa, munasqanmanta chay versículopi bibliaq pakasqa watuchayninta tinkuchirqan: qanchismantapacha pusaq kaq kasqanta; chay versículotaq pusaq capítulo ukhupi iskay rikuykunamanta hukninta reqsichin. Pusaq capítulo ukhupi “vision” nispa tikrasqa huk simiqa hebreo simipi “chazon” nisqami, hukñataq “mareh” nisqami. “Mareh” nisqaqa rikch’ayta niynin, hinallataq “mareh” rikuyqa Cristopa rikch’ayninpa rikuyñanmi Diospa profético Simiyninpi. Daniel 8:14 nisqapi “mareh” rikuyqa reqsichinmi Cristo rikurinanpaq kasqanta, hinaspa utqaylla Temploman hamunanpaq, octubre 22, 1844 p’unchaypi. Kay llapa cheqaqkunaqa cheqaqmi, hinaspa chay versículuwanmi tupayninku kashan, mayqinchus chawpi sayariq pilarnin; chawpi sayariq pilarqa mana doctrinachu, nitaq octubre 22, 1844 p’unchaypi hunt’asqa profecíachu; cheqaqmi kayqa, chay versículoqa Criston, chawpi sayariq pilar.

“Kay llakiypi sinchi llakikuypi kashaspaymi, huk musquyta musqurqani, chayqa yuyayniypi ancha ukhu-taq allinta huellata saqerqan. Musqurqanimi huk templota rikuyta, maymanmi achka runakuna utqaylla hamurqanku. Chay templo ukhupi qispichikuyta maskhaqllanmi qispisqa kanqaku pacha tukukuptin; hawapi qhipaqkunaqa wiñaypaqmi chinkasqa kanqaku. Hawa lawpi achka runakuna, sapaq ñanninkunapi purispa, temploman yaykuqkunata asipayarqanku, p’enqaycharqanku, nispa: kay qispichikuy planqa yachaysapa llullakuylla kasqanta, cheqaqtapuni mana ima peligropas ayqenapaq kasqanta. Wakinkunatapas hap’irqanku, ama utqaylla perqa ukunman yaykunankupaq.”

Asisqa pukllasqa kaytaq kasqayrayku, allinmi yuyarirqani runakuna t’aqanakukama, icha mana qawarisqa paykunapa ukhunkama yaykuyta atinaykama suyayta. Icha runakunaqa manam pisiyachkaspachu, aswanmi yapakuspa rirqaku; chayasqayqa qhipayman tukunanmanta manchakuqmi, usqhaylla wasiyta saqerqani hinaspa runa tanta chawpinta kallpaywan pasaspa rirqani. Temploman chayanaypaq llakiyanqa mana reparakurqanichu, nitaq muyuriwaqniy runa tantatapas yuyarqanichu.

“Wasiman yaykuspáy, rikurqani hatun templota huk jatun sayarichiq pilaraqmi hap’isqa kasqanta, chaymanmi watasqa karqa huk uwiña mallki, llikllasqa hinaspa yawarlla llusqichisqa. Ñoqayku chaypi kaqkunaqa rikch’akurqayku yachasqaykuta kay uwiña mallkiqa ñoqayku-raykum llikllasqa hinaspa takyasqa kasqanta. Lliw chay temploman haykuqkunaqa ñawpaqenman hamuyta hinaspa huchankuta willakuyta kanan karqa. Uwiña mallkip ñawpaqllanpim karqa hatun wichay tiyana, chaykunapin tiyasharqa huk huñu runakuna ancha kususqa rikurispa. Hanaq pacha k’anchayninmi uyankuman k’anchamusharqa, hinaspan Diosta yupaycharqanku hinaspa takiyninkuwan kusikuylamanta sonqomanta añay takikuyta takirqanku, angelkunap takisnin hina uyarispa. Paykunan karqanku chay uwiña mallkip ñawpaqenman hamuspa, huchankuta willakuspa, pampachayta chaskispa, kunanqa kususqa suyaywan suyasqanku ima kusikuypaq p’unchaymanta.”

“Rurumanña wasi ukuman yaykusqaymanta qhipapas, manchakuy hamuwarqan, hinallataq p’enqayniyuq yuyaypas, kay runakunapa ñawpaqenpi ñuqa kikiyta pisiyman uraykachinaypaq kasqanmanta; ichaqa ñawpaqman purinaypaq hina kallpachasqa rikurirqani, hinaspataq corderoman uyanaypaq pilarmanta muyuriqta pisipisimanta purisharqani, chaypim trompeta waqarirqan, templu katkatataykurqan, huñusqa santoskunamanta atipay kusikuy qapariykuna

hatarirqan, manchay k'anchay wasi ukhunta k'ancharirqan, chaymanta llapallam sinchi tutayayman tukurqan. Kuisqa runakunataq llapallanmi chay k'anchaywan kуска chinkapurirqaku, ñuqataq sapallayta saqewarqaniku tutaq upa manchakuy horrorpin.”

“Yuyayniypi ancha ñak'arisqa rikch'ariq kani, chaymantaqa sasallataqmi yuyayman churasqayta atirqani musquspalla kasqayta. Rikurirqani hina, ñuqapa sentenciammi ña churasqa karqa; Señorpa Espiritunñataqmi saquesqa karuwan, mana hayk'aqpas kutimunampaq.” Experience and Teachings, 24, 25.

Kunanqa kayqa suyasqa kachkanchik, temploman haykunanchikpaqchu mana, chaymanta qhipaman huchanchikkunata willakunanchikpaq, hinaspa Paypa justificacionninpa bendicionninta allinta hap'inanchikpaqchu mana, chayta yachachisqa kanampaq. Kay qhipa qayayqa, temploman sapankama haykunanchikta hark'anankupaq achka hark'akuna muyurichkan, ichaqa kunan iskayrayaspa qhipaykuspaqa, “tutapa ch'in mancharikuyninpi sapallan saqisqa” kanchikman. Ichaqa kaylla manan ñawpaq rimayniychu.

Qanmi aswan ancha chaniyuq kachqanrayku, “p'unchawkuna” nisqa simipa sapanchasqanwan munasqa sinch'i hinallataq nisqa karqa; chaymi apamun willakuy pacha rimaypi pakasqa yachayta: pusqaqa qanchismantam, chayqa huk muyukuna hukninmi pachapi sellasqa kasqanpi pachak tawa chunka tawa waranqa runakunapa. Sellasqa kasqan pachapi, Bibliapa willakuy pacha qillqapi soqtaq qhapaq suyuq Protestante waqrahinallataq Republicano waqrahinallataq iskayninmi hunt'achinqaku chay pakasqa yachayta: pusqaqa qanchismantam. Tukukuyta pacha 1989 watamantapacha pusqaq umalliqkuna kasqanmanta, Trumpqa soqta kaq qhapaqmi karqa soqtaq qhapaq suyupi; iskay kaq mit'anta atipaspataq, qanchis kaqmanta kaq pusqaqman tukurqa. Hukllachasqa Estadokunapa rurayninpi, 313 watapi Milán kamachikuyta yapamanta rurasqanwan, pachak tawa chunka tawa waranqapa Laodicea kuyuyñinqa pachak tawa chunka tawa waranqapa Filadelfia kuyuyñinman tukunqa. Sellasqa kasqan pachaqa tukuyinman chayan Inti p'unchaw kamachikuypi, maypichus papapa wañuyta apaq ch'akiynin hamp'iqasqa kanqa; chayhinapin payqa hunt'achin Apocalipsis chunka qanchispi nisqa pakasqa yachayta: qanchismanta kaq pusqaq hina. Huk chiqap, hebreo simipi huk rimaywan rikuchisqa, inglés simipitaq huk simillawan; apamun chay huk versículota, taripaynin kichasqa kasqanta reqsichiqta, chay huk versiculoman, taripaynin wisq'asqa kasqanta reqsichiqman, pachak tawa chunka tawa waranqa runakunapa sellasqa kasqan pachapi.

Sapa chiqaq willakuyqa kikin lugarniyuqmi, hinaspapas huklla rimaymi kan maypichus huk “yupay” huk “yupaywan” mirachisqa yupaychasqa ruwayqa Musuq Testamentoepi rikurin, ñawpaq Testamentoepitaq iskayllapi. Kay “yupaychasqa ruway”pa alfankuñaqa Génesispi kashan.

Sichus Caínqa qanchis kutita muchuchisqa kanqa chayqa, cheqaqtapuni Lamecqa qanchis chunka qanchis kutita. Génesis 4:24.

omega “yupaychay ruwaqnin”qa Mateo-pim kashan.

Chaymi Pedro payman, nirqa: Señor, ¿hayk'a kutiqtaq wawqiy huchallikuwanman, noqataq pampachayman? qanchis kuti cama? Jesús payman nin: Manan qanman niykichu qanchis kuti

cama nispa, aswanpas qanchis chunka kuti qanchis cama. Mateo 18:21, 22.

Kay pasajekunaqa Bibliapiqa huk yupay huknin yupaywan mirachisqa kasqanta riqsichisqa ñawpaqpas qhipapas kashanku. Achka yupaykuna kan, ichaqa Génesismanta alfaqa, Mateomanta omegaqa, kaqlla yupay ruwayniyuqmi kanku, hinaspataq kikin iskay yupaykunatam apaykachanku: “qanchis” hinaspa “qanchis chunka”.

Alfapiwan omegapiwan chawpinpi; chawpi, hinaspa kay yupay ruway kashanqa huklla, huknin lugarpiqa Leviticus iskay chunka phisqapi. Chaypi iskay yupaykuna manam “qanchis” hinachu, nitaq “qanchis chunka” hinachu, aswanqa “qanchis kuti qanchis wata” nispan kanku.

Qanpaqa qillqanki qanchis watapa samana p’unchaykunata, qanchis kuti qanchis watata; hinaspa chay qanchis watapa samana p’unchaykunapa pachan qanpaq kanqa tawa chunka isqun watakuna. Levítico 25:8.

Chawpi yupay rurayqa huk kutitawanmi “qanchis” yupayta llamk’achin, ichaqa manam “qanchis chunka” yupaytachu. Maypichus churasqa kashan chay pasajepi, kasukunapaq huk saminmi kachkan, mana kasukunapaqtaq huk ñak’ariymi. Kamachikunamanta qispichiypa hinaspa allpata kutichipuypa saminkunaqa tupachisqa kanku “qanchis kuti” ñak’ariywan, chaymi tawa kutikama rimarisqa kashan Levítico libropa iskay chunka suqta kapítulonpi. Chay saminqa yaykun Señorpa kawsachisqanwan allpa samay watakunapi, hinaspa Jubileo watapi iskaycha saminwan; Leviticopa iskay chunka suqta kapítulonpa ñak’ariynintaq ishka kapítulokunapa tratopi waqyay willakuymín masin tupaqnin kashan.

Chawpi yupay rurayqa rikurin Levítico 25:8 nisqapi (“qanchis kuti qanchis wata”). Chaymi chayllamanta tupasqa kachkan Levítico 26 nisqapi tawa kuti nisqa “qanchis kutikama” taripaywan. Chayraykun chawpi yupay rurayqa saminchaytapas ñak’ariy ñakaytapas rikuchin, iskaychasqa willakuyninta rurashpa Levítico libropi. Jubileo-pa saminchayninpa icha ñak’ariy ñakayninpa yupay rurayninpa churakusqa kachkan Lamecpa taripayninpa, hinaspa Jesuspa probacionpa pacha tukukuynin reqsisqanpa chawpinpi. Kimsaq allin tinkisqankupiqa probacionpa huk tukuy limitenta reqsichkanku; chay tukukuqtinmi huk clase bendecisqa rikurinpa, huk claseqa maldecisqa rikurinpa. Alfa hinaspa omega, ñawpaq kaq hinaspa kimsañiqin angelpa willakuyninkunata rikuchispa, tawa pachak isqun chunka nisqata reqsichinku probacionpa pachanpa señalanan hina. Kayta Jubileo-pa maldicionninwan icha bendicionninwan hukllachaspaqa, hechosqa ancha importanteraqmi tukunku, Ezequiel libro, huk kaq capítulo, huk kaq versículo yachayman asuykuspa, maypichus Ezequielta churaykun kimsa chunka watapi, chunka qanchisniyuq Jubileo muyuypa.

Chay Jubileo muyuyqa tukukurqan octubre 22 p’unchaypi, 573 a.C., hinaspataq rikuchirqan mana sapallan octubre 22, 1844 p’unchayllatachu, aswanpas utqaylla hamuq domingo kamachiypapas. Ezequielqa templopi sayasharqan, pachak tawa chunka tawa waranqa runakunata temsilaspa, paykunaga iñiywan Yaykuykusqaku Ancha Santo Kaqman taripanakuy tukukuyninpi, imaynan allin sonqoyukunaqa octubre 22, 1844 qhipaman ruraraqanku hinata. Sapaqllamanta “hecho” nisqanta pantaykuy, maypichus Ezequiel kashan profecía historiapi capítulo hukpi, versículo hukpi, chayqa kanmanmi qampa “orientación” nisqaykita chinkachiy.

Chebar mayu patapi Señorpa qhapaq k'anchariyninta rikuspataq, Ezequielqa allp'aman urmaykuchisqa huch'uychasqa karqa, Daniel hina, Isaías hina, Juan hina. Chaymantataq kay tawa ejemplokunapas apamunku wakin imaymanakunata chay aqllakusqakunaq hawkaqninmanta, paykunaqa willakuyta qunanku huk iglesia-man, mana rikuyta ni uyariyta munasqaman.

Ezequiel qillqapiqa Jerusalénmanta parlashaq suqta p'unchaykuna kan. Ñawpaqpiqa ñawpaq kaqta, hinallataq qhipa kaqtaqa, huk ñiqin capítulo, huk ñiqin ch'usaqninpi hinallataq iskay ñiqinpi tarikuskankuta, chaymanta tawa chunka capítulo, huk ñiqin ch'usaqninpita rimarqanchikña. Iskay kaq p'unchaytaqa pusaj capítulo, huk ñiqin ch'usaqninpi tarikuskanta rimarqaniña, ichaqa unanchasqa rikch'ayninllapi, mana Jerusalén llaqta muyuychasqa kashanwan, chinkachisqa kashanwan tinkuchispachu; tukuy kay qillqaqa chay ejen muyuriqpi muyun. Jerusalén llaqtataqa 586/585 a.C. watapa tukukuyninpi chinkachirqaku. Hinaspa Ezequiel 33:21-piqa huk ayqeq chayamun Jerusalén urmachisqa kasqan willakuywan.

Hinaspa ñuqayku prësu kaymanta chunka iskayniyuq watachaypi, chunka kaq killapi, pichqa kaq p'unchaw killapi, Jerusalén llaqtamanta ayqekuq huk runa ñuqaman hamuspa nirqan: “Llaqtaqa maqasqam kashan.” Chaymi Señorpa makinmi ñuqapi kasharqan chisi tutamanta, manaraq chay ayqekuq hamuptin; simiytapas kicharirqan, paqarinpi ñuqaman hamunan kama; simiypas kichasqa karqan, manañam upallañachu karqani. Ezequiel 33:21, 22.

Chunka iskay chunka iskayniyuq watapi llaqta maqasqa karqan, chaymantataq Ezequielqa kikin munayninman hina rimananpaq libre karqan. Ezequiel pusaq kaq capítulope rikuyqa soqta kaq watapi karqan; chayrayku llaqta maqasqa kananmanta hinaqa, mas o menos soqta wata ñawpaqta karqan.

Hinaqa soqta watapi, soqta killapi, killapa pisqa punchawninpi, wasiypi tiyashaqtiy, Judá llaqtapa kurakankunapas ñawpaqniypi tiyashaqtinku, chaypi Señor Diospa makinqa urmamurqan ñoqaman. Ezequiel 8:1.

Qatiq watapi, qanchis kaq wata kasqanpi, kurakkuna Ezequielman hamurqanku Señorpa yachayninta tapukuyta.

Qanchis wataq watanpi, phichqa killaq chunka p'unchayninpi, Israelpa wakin kurakankuna hamurqanku Señor Diosmanta tapukuyta, hinaspataq ñawpaqniypi tiyaykurqanku. Ezequiel 20:1.

Chaymantataq isqon watapi, wata sukta killayuy muyuy qallarin.

Yapamanta, isqon watapi, chunka killapi, killapa chunka p'unchayninpi, Señorpa rimaynin hamuwarqan ñoqaman, nispä: Runa Churi, qillqay kay p'unchaypa sutinta, arí, kay kikin p'unchayta: Babiloniaq reyin kay kikin p'unchaymi Jerusalénpa contranpi sayarirqan. Ezequiel 24:1, 2.

Kay punchawkunam qhipa p'unchaykunapa sut'i chimpunkunatan rikuchin, imaraykuchus Pablo nin ñawpa Israelqa kay pachapa tukukuyninpi kawsakunkuqkunapaq huk ejemplom kasqanta.

Kunankama tukuy kaykuna paykunaman rikuchikuq ejemplokuna hina pasakurqan; qelqasqataq kachkan noqanchikpa yuyaychananchikpaq, pimanmi kay pachakunaq tukukuynin chayamunña. Chayrayku, pipas sayasqa kasqanta yuyakuqqa allinta qhawakuchun ama urmananpaq. 1 Corintios 10:11, 12.

Jerusalénmanta rimakuq soqta p'unchawkuna llapallanmi rikurin huk ñiqin capítulo, huk ñiqin versículopi kaq ñawpaq p'unchawmanta chusku chunka capítulo, huk ñiqin versículopi tarikusqa qhepa p'unchakkama. Chay iskay p'unchawkuna señalan huk ñiqin capítulo pichqa watata, chayqa 592 a.C. karqa, hinallataq chusku chunka capítulo iskay chunka pichqa watata, chayqa 573 a.C. karqa. Siki patapi siki hina nivelpi Ezequielqa Egiptopaq huk siq'ita charin, chaypi Tiro nispamanta willakuyta yupaychaspa, hinaspa Jerusalénpaq huk siq'itapas. Egiptopa siq'inqa qanchis chiqap ñanraqsiqkunata charin, (Tiro yupasqa kaptin), Jerusalénmanta soqtata charin. Kay iskay siq'ikuna kuskapi kachkan Josíaspa siq'inpas hinaspa chunka qanchisniyuq Jubileo muyuytas. Ichaqa siq'i mana chiqap p'unchaywan rikuchisqaqa chusku capítulo tarikun, chusku capítulo siq'intaq achka ruedakunata charin, chaykunatan Ezequielqa Altísimo Santo Lugarman qhawarispa rikurqan. Hinallataq achka simbólico cheqaq kaykunawan hunt'asqa kachkan.

430

Yupay 430qa wiñay rimanakuyta rikuchin, chaymanta Ezequiel qillqap tawa kaq capítulopeqa Señorqa Ezequieltaqa kaqla kawsaypi huk yachachikuq tinkuy hina llamk'achin, chay tinkuytaq 430 yupayta uqllachkan.

Qam pas, runa churiyoq, huk ladrillota hap'iy, ñawpaqniykiman churay, hinaspa chay patanpi llaqtata siq'iy, Jerusalén llaqtatataq. Chaypa contra muyuykuyta churay, hinaspa chaypa contra pukarata hatarichiy, allpapa montonnta chaypa contra oqarichiy; campamentotapas chaypa contra churay, hinaspa tukuy muyuriyninpi golpeaq arietekunatapas churay. Yapamantaq qankunapaq huk fierro sartenta hap'iy, hinaspa qanwan llaqta chawpinpi fierro pirqata hina sayachiy. Hinaqtin uyaykita chayman churay; chayqa muyuykusqa kanqa, qantaq chayta muyuykunkiman. Kayqa Israelpa wasinpaq huk señas kanqa. Qampas lluy'i laduykipi siriy, hinaspa Israelpa wasinpa huchanta chayman apariy; mayqen p'unchaykuna chaypi sirinki, chay yupayman hina paykunapa huchanta aparinqi. Noqaqa qamman churani paykunapa huchanpa watankunata p'unchaykunapa yupayninman hina, kimsa pachak isqon chunka p'unchaykunata; chayhinam Israelpa wasinpa huchanta aparinqi. Chaykunata hunt'aspaqa, yapamanta paña laduykipi siriy, hinaspa Judápa wasinpa huchanta tawa chunka p'unchaykunata aparinqi: sapa p'unchayta huk watapaqmi qamman churani. Chayrayku Jerusalénpa muyuykusqa kayninman uya churayki, rikrankita q'alaqtaq saqey, hinaspa chaypa contra willakuyta rimay. Qhawariy, noqam watakuna qamman churasqa, mana huk ladumanta huk laduman tikrankichu, muyuykuy p'unchayniykikuna tukukuyniykama. Ezequiel 4:1–8.

Jerusalén llaqtapa muyuykachasqa maqanakuy, Ezequiel nisqanpi rikuchisqa hina, huk “señal” nisqami, imaynan wata 66-pi Cestio Jerusalemman apamusqan muyuykachasqa maqanakuyqa karqan chay hinata. Jesuspa Jerusalén llaqtapa thuñichisqan riksichisqanmanta rimarispa, Hermana White willawanchikmi Jerusalénpa thuñichisqanpa “directo” hunt'akuyninqa qhipa p'unchaykunapi kasqanta. Iskay testigokunapi thuñichiy señalqa, Nabucodonosorwan Cestiuswan

sutichasqakuna, reqsichinmi muyuykachasqa señalqa domingo kamachiy qayllayamusqanpa señalnin kasqanta.

Huk watapaq sapa p'unchaypaq

Kay t'aqaykuq pasaje ukupi qhawanchis omega bíblica willakuyta, William Millerpa ñawpaq kaq profético sut'ichay kamachiyta, hukninchik hatun kallpachaq puriypi, ñawpaq kaq hinaspa iskay kaq angelkunapa willakuyninkunapa. P'unchaw huk watapaq nisqa kamachiypa alpha-ninpas omega unanchapas karqan, imaraykuchus p'unchaw huk watapaq kamachiyqa Números qillqapi churakurqan chunka kaq, tukukuq kaq pruebataraq hina, maypichus Israel mana atirqanchu; chayraykun paykuna kikinman apamurqanku wañuyta chunka tawa watakunata ch'in neq'epampapi purisqankumanta.

Chayna wawaykikunam tawa chunka watakuna ch'in pampa-pi purinqaku, huchallikuyniykichikta apaspa, chaykama aychaykichik ch'in pampa-pi tukukuqkama. Hallp'ata mask'asqaykichik p'unchaykunapa yupayninman hina, tawa chunka p'unchay, sapa p'unchay huk watapaq, huchaykichikkunata apankichik, tawa chunka wata, chaymi promesaymanta qichukusqayta reqsinkichik. Ñuqa Señormi rimarqani: cheqaqtapuni kayta ruwasqa llapa kay mana allin tantasqa huñunakuymán, paykunañataq noqapa contraypi huñunakusqaku; kay ch'in pampa-pi tukusqaña kanqaku, chaypitaq wañunqaku. Números 14:33–35.

Pukaq simipa willakuykunamanta reqsichisqan ima nirqanmi, p'unchaw huk wata kanan yachachiyqa reqsichisqa kasqanta chay qhipa hatarikuypi, chunka patapi pruebay ruranamanta qallarispá Puka Qocha chimpaymanta, hinallataq chay kikillan yachachiyqa yapamanta willasqa kasqanta Jerusalén llaqta muyurisqa hinaspa thuñichisqa kananpaq, allinta entiendispa hinaspa churaykuspa kay qhawarisqanchik pasajeman apanam kan, imaynan “muyuriy” kasqanmanta “señal” nisqa hina ancha chaniyuq kasqanta hina.

Jerusalén llaqta muyuriyta “muyuy” nisqa señalta hina llamk'achispa hukllachasqa historiapa siq'inqa riqsisqa kananmi; chayqa, nisqayman hina, huk “eje” tukuspa, metáforaman hina, muyuypa señalanqa achka rayukunata hap'in. Muyuypa señalanqa ichapas Ezequielpi aswan importante pasajemi, chay señalataq Judá ayllupa Leónninman saqin, ñawpaqta Ezequielpaq pantasqa kasqaman rikch'akusqanmanta hunt'asqa kayta orqomunanpaq. Muyuypa “señalninqa”, wata huk p'unchawpaq nisqa kamachiynin, hinallataq muyuywan hukllachasqa profétik siq'ikunaqa qhawanakusqa kananmi chay contexto ukhupi, maypichus tawa pachak kinsa chunka (430) wiñay tratota temsilan.

Kawasaki``

Hinaspan Abramta nirqan: Cheqpuni yachayki, mirayniykikunaqa mana paykunaq llaqtanpi huk llaqtapi mitmaq hina kanqaku, hinaspan paykunata sirvinqaku; paykunataq tawa pachak watakunata ñak'arichinqaku. Génesis 15:13.

Señorqa Abrahamwan pactota ruraran kimsa pataman puriq ruwaypi, chay kimsa patamanta ñawpaq kaqpiqa willakuy karan Abrahampa mirayninkuna Egiptopi prësokuna kanankupaq tawa

pachak watakuna. Iskay kaq patapi Abrahamman circuncisión ruraqnin qorikusqa karan, kinsa kaq patapiqa Isaacpa haywarikuynin Moriah urqupi. Tawa pachak watakunaqa reqsichisqa karan chay kimsa patakunapa alpha-ninpi, Señorqa akllasqa llaqtata hatarichispa paywan pactoman haykunanpaq rurasqanpi. Chay akllasqa pactomanta llaqtataqa Diosqa rakirqan Estebanpa rumiwan maqasqa wañusqanpi wata 34 nisqapi, chaymanta qhipaman Pablo, mana judiokunapaq akllasqa apostolnin, chay tawa pachak watakunata reqsichirqan—tawa pachak kimsa chunka watakuna kasqanta.

Kayta niykichis: Diospa Cristopi ñawpaqta takyachisqan rimanakuytaqa, qhipaman tawa pachak kimsa chunka watakuna qhipapi hamuq kamachikuyqa mana p'akiyta atinchu, chay hinallataq mana atiqchu promesata mana imapaqpas hina tukuchiyta. Génesis 3:17.

Kawenantuta qhawachiq yupayqa tawa pachak kimsa chunka chunkaqmi, ichaqa Abrampa hinaspa Saulpa iskay testigonkuna — sutinchikmi sapankankupaq Abrahamman hinaspa Paulman tikrasqa karqan — iskay sapa pacha tiempokunata riqsichinku, chaykunam huñusqa kanku llapan tawa pachak kimsa chunka chunka yupayman. Dios huk almaq sutinta cambian chayqa, chayqa huk unanchaymi chay almawan Dioswan kawenantu masinchakuy kashanmanta. Chayraykun tawa pachak kimsa chunka chunka watakunaqa huk yupay huñusqam kanku iskay sapa yupaykunata yapaspa rurasqa, imaynan Abrahampaq tawa pachak hinaspa Paulpaq yapasqan kimsa chunka hina. Ezequielqa lluc'i ladonpi kimsa pachak isqun chunka p'unchawkunata siriykurqan, chaymantataq paña ladonpi tawa chunka p'unchawkunata; chaynataqmi riqsichin iskay yupaykunata, mayqinkunapa llapan huñusqan tawa pachak kimsa chunka chunka kananpaq.

Génesis qhelqa chunka hukniyuqpi, unu p'akisqa qhipaman chaylla Nimrodpa hatarikuyninwan apamusqa wañuyta rimanakuyqa iskay rimanakuykunap t'aqayninta reqsichin. Babelpa torrenpa imankunapas Satanásmanta “qam kikiyki salvarikuy” nisqa rimanakuy llaqtata qhawarichin; paykunapaq juzgasqa kanankupaq, ch'iqichisqa kanankupaqmi karqanku. Chaylla qhelqapi, Hebreokunapa miraynin Eberpa paqarisqanwan qallarín, akllasqa llaqtapa qallariyninta señalanapaq, kawsaypa rimanakuyta representanpaq, Nimrodpa wañuyta rimanakuyninwan tupachisqa.

Eberqa kimsa chunka tawa watata kawsarqan, chaymantaq Pelegta paqarichirqan. Pelegta paqarichisqan qhipanmanqa Eberqa tawa pachak kimsa chunka watata kawsarqan, chaymantaq churinkunata, ususinkunatapas paqarichirqan. Pelegqa kimsa chunka watata kawsarqan, chaymantaq Reuta paqarichirqan. Génesis 11:16–18.

Génesis qillqap chunka kaq capítulo-pim Eberwan Pelegwan ñawpaq kuti rimarin.

Eberman iskay churinkuna paqarirqan: hukninpa sutin karqan Peleg; paypa p'unchayninkunapiqa kay pacha rakikurqanmi; wawqenpa sutintaq karqan Joktan. Génesis 10:25.

Peleg nisqankunaqa t'aqanakuy utaq rakikuy ninmi, chay Pelegpa p'unchayninkunapitaq ishikay clase pactopi kashaq runakunapa t'aqanakusqanku Babelpa torreyinpa historiankuwan, hinallataq Nimrodpa hatarikuyninwan señalasqa kashan. Eberqa tawa pachak suqta chunka tawa watayquqmanmi kawsarqan, ichaqa Peleg (t'aqanakuy) nacekusqan qhepamanqa tawa pachak kimsa

chunka watatawanmi kawsarqan. Sapa hechoqa kikinman churanakuyyuqmi, tawa pachak kimsa chunkaqa Pabloq Abrahamwan pactomanta profecíaman qosqan yupaymi. Maypachachus tawa pachak kimsa chunka yupayqa Eberpa kawsayninwan reqsisqa kashan Pelegpa nacekusqan qhepaman, chaywanpas kawsayninpa ñawpaq kimsa chunka tawa watanqa “tawa chunka tawa wata” nisqawanmi rimarisqa, chayqa sut’inmi kimsa chunka tawa wata kashan, ichaqa chay kimsa chunka tawa watakunata simple rimariynillapi ñawirispaga “tawa” hinallataq “kimsa chunka” (430) nisqata qon. Chaymanta hamurqan tawa pachak kimsa chunka, hinaspataq Pelegpa kawsayninmanta ñawpaq rimariyninqa “kimsa chunka” nisqanmi kashan.

Eber sutiyaqa saphin Hebreo sutipa saphiyninmi, hinallataq kaymi ñawpaq kutin Hebreokunamanta rimarisqa, paykunaqa akllasqa runakuna kasqankurayku pactokunapaq. Eber ninanmi chimpayta, chayraykutaq rikuchin pacto llaqtata, kay pachamanta musuq pachaman chimpayta, imaynachus Abrahampa churinkuna Puka Lamar qochata chimpaspa Aypasqa Hallp’aman chayasqankuta hina. Tawa chunka watayuq puriy ch’in pampa ukhupi chay chimpayta hark’arqa, ichaqa tawa chunka wata tukukuyninpi Jordán mayuta chimpaspa Aypasqa Hallp’aman yaykurqanku, chayhinataq Diospa llaqtanpa qhipa chimpayninta rikuchirqan. Peleg sutin sut’inchin chay pacha historiata maypichus runakuna iskay pacto llaqtakunaman rakisqa kayta qallariq karqan Nimrodpa torreyninpi. Nimrodpa wañuy pacto-ninpa unanchaqa pantasqa kaymi, Hebreo kawsay pacto-ninpa unanchantaq tawa pachak kimsa chunka watakuna Eberpa kawsasqanmi Pelegwan rikuchisqa rakikuy manaraq kaptin. Peleg sutiqa huk yupaychasqa cheqaq kaytapas reqsichin, Eberpa tawa pachak kimsa chunka watankunaqa iskay yupayman rakisqa kasqanrayku, hinaspa Pelegqa tawa pachakta kimsa chunkayuq yupaymanta sapaqchasqa kasqanta rikuchin.

Tawa pachak kimsa chunkaqa iskay rakiyuqmi. Abrahampa rimanakuy patapi tawa pachak watakuna, chaymanta yapasqa kimsa chunka watakunawan kуска, Pablo señallasqan hina. Yachaypa miraynin, Diospa llaqtanpa qhipa kawsariyninta ruraq, Daniel qillqapa chunka iskayniyuq kapitulumpi rikuchisqa kachkan, maypichus wiñay rimanakuypa iskay-raki unanchan sut’inchasqa kachkan, hinaspataq 9/11 versícukunapi churakusqa kachkan.

Hinaptin nirqan: “Riy, Daniel; simikunanqa wichq’asqa, sellasqas kaqkuna kachkan tukukuypa pacha kama. Achkakunaqa ch’uyachasqa kanqaku, yuracchasqa kanqaku, pruebaypi churakusqa kanqaku; ichaqa mana allinkunaqa mana allinta rurallankaq; mana mayqin mana allinkunapas entiendenqachu; yachaqkunaqa entiendenqaku. Sapa p’unchay sacrificiota qichusqa kasqan p’unchawmanta, ch’usaqyachiq millay abominación sayachisqa kasqan kama, waranqa iskay pachak isqun chunka p’unchawkuna kanqa.” Daniel 12:9–11.

Qhepa qichasqa kichasqa qhipa pachapi, kimsa pataman rakisqa pruebay llamk’ayta paqarichin, chayta chunka versícukopi rikuchin “pichasqa, yurayachisqa, hinaspa pruebasqa” nispa; chayqa waranqa iskay pachak isqun chunka watakunawan tupachisqam. Kay versícukomanta ñawpaq pionerokuna yuyaychakusqankuqa kayhinam: 508 watapi paganismopa hark’aynin qarqusqan, kimsa chunka watayuq ruwanakuyta qallarín, chaymi 538 watapi papado sayarichisqa karqa, Bibliapa profecíanpi phisqa kaq qhapaq suyuta hina; hinaspan payqa Bibliapa profecíanpi phisqa kaq qhapaq suyu hina kamachirqan waranqa iskay pachak soqta chunka watakuna 1798 watapi

tukukuqkama. Chay kimsa chunka watakuna 508manta 538kamaqa, Pablopas 2 Tesalonicensespi “ñawpaqta urmay” nisqawan rikuchin.

2 Tesalonicensespi, temaqa kashan pagano Roma wan papal Roma ukhuwan tinkuy, profeciapi tawa kaqwan pichqa kaq qhapaqkuna kasqankuman hina. Kay Tesalonicenses qillqapi kikinmi William Miller tarirqa, Danielpa libronpi “sapa p’unchaymanta” nisqaqa pagano Romata rikuchisqanta; chaymantapas Miller tarirqa, Danielpi “sapa p’unchaymanta” nisqaqa imayllapas millay millachikuq ch’usaqyachiywan utaq ch’usaqyachiq huchallikuywan kuska rikuchisqa kasqanta. Danielpa libronpi chay millay millachikuq ch’usaqyachiywan ch’usaqyachiq huchallikuywanqa, Juanpa Apocalipsis libronpi sut’inchasqa man hina, sallqa uywapa rikch’ayninta hinallataq sallqa uywapa unanchantapas, sapaqninmanta, rikuchin.

William Millerqa aswan hatun willakuykunata yuyaychanampaqa, aswan achka, mana chayllachu llapan, iskay ch’usaqyachiq atiyuniyukunata riqsisqa manmi sayarqa; chaykunapa “sapa p’unchay” nisqapi rikuchisqa kanku (Roma pagana), hinaspa iskay kaq ch’usaqyachiq atiyuniyuk, iskay hinam nisqa rikurirqa: ch’usaqyachiq hucha hina (iglesiawan estadowan hukllachasqa kay), Apocalipsispiqa—uywaq santinman hina (papal profético estructura), hinaspa ch’usaqyachiq millay kaj hina (inti yupaychay) Apocalipsispiqa—uywaq señalanman hina. Millerqa 2 Tesalonicensespi Pabloq qhawarichisqa mantam kay yachayta hap’irqa; chay yachayqa Millerpa huk ñawpaq, ancha allin cimenton yachaymi karqa, payqa Adventismopa cimentokunapa símboloninmi. Pabloqa ninmi, 2 Tesalonicensespa iskay ñiqin kapitulumanta cheqaq kayta mana kuyasqakunaqa sinchi pantasqa yuyayta chaskiqkuna kasqankuta.

Danielpa kimsa versiculonkunapi (Daniel 12:9–11), qhepa p’unchaykunapi unancha hamut’anaqa manan pacha yupayta churaynintaqa hap’iyta atinchu; imaraykuchus 1844 wata, octubre killap 22 p’unchayninmanta pacha, profetap pacha yupayninpa churakuyninqa manañan allinchu. 9/11 versiculonkunapa iskay sapa periodokunatan rikuchin: kimsa chunka watakunatawan waranqa iskay pachak soqta chunka watakunatapas. Tawa chunka yupaypas, waranqa iskay pachak soqta chunka yupaypas, iskayninkunapas profetapa chunya purunpa unanchankunan; chayraykun profetapa nisqa man hina hukninwan huknin rantiysqa hinan entiendesqa kayta atin. Chaymi waranqa iskay pachak soqta chunkaqa tawa chunka hina entiendesqa kayta atin, tawa chunkataq tawa pachakpa diezmonmi. Chay 9/11 versiculonkunapa wiñay rimanakuypa yupaynintan unanchan, tawa pachakwan (Abraham) kimsa chunkawan (Pablo) tinkisqa hina rikuchisqa. “Waranqa iskay pachak soqta chunka” nisqawan rikuchisqa “chunya purunqa”, “tawa chunka” chunya purunwanmi tupachakun, tawaqa tawa pachakpa diezmon. Kimsa chunkaqa kimsa chunkallan. Tawa pachak kimsa chunkayoqqa paqarin tawa pachak yupayta kimsa chunka yupayman yapanamanta; chaytaq Ezequiel qhelqapa tawa kaq capitulonpi rikuchisqa kimsa pachak isqun chunka yupayta tawa chunka yupayman yapasqa hina.

Kapítulo chunka iskayniyoqpi 9/11 nisqa versiculokunapa, kimsa profético pacha-kunapa chawpinmi chay capítulo ukhupi rikuchin; chaykunataq qhepaman p’unchaykunapi kichasqa wiñay tratoq símboloninmi kanku. Qhepaman p’unchaykunapi tawa pachak kimsa chunka nisqapa ima niyninpa kichasqa kayninpa, Ezequielpa tawa capítulo-ninpi apamun.

Judá ayllumanta Leónqa kunan qhipa willakuy willakuyta kichasqanmanta selloqta paskachkan, chaykunaman pisiyman tukusqakunaqman, paykunaqa iñiywan Yaykunku Ancha Santísimo Kitiyman Ezequielwan, Juanwan, Danielwan, Isaiaswan kуска. Chay cheqaqa kicharisqa kachkan, hoqarisqa kaykunawan tinkuchisqa, paykunaqa mana Israelpa qarqusqankuna sapaqchu rikuchisqa kanku, aswanpas pachak tawa chunka tawa waranqa runakunapa unanchaqa nin hina. Chay cheqaqa churarisqa kachkan pactopa konteksunpi, Abrahampa tawa pachak watankunaq rikuchisqan pactowan, Pabloq kimsa chunka watankunaq rikuchisqan pactowan tinkuchisqa. Chay cheqaqa rikuchisqa kachkan Daniel chunka iskayniyuq kaqpa 9/11 versikulunkunapi, chaykunaqa kimsa simbólicoperiodokunaq chawpinta rikuchinku, chaykunataqa Milleritakuna allinta entienderqanku. Chay chawpi 9/11 cheqaqa, Daniel chunka iskayniyuq selloq paskasqa kasqan, rikuchisqa kachkan Ezequielpa kimsa pachak isqon chunka p'unchayninkunapi, tawa chunka p'unchayninkunapiwan. Chay p'unchaykunaqa Ezequielman kicharisqa kanku kinsa chunka watapi, chunka qanchisniyuq Jubileopa muyuriyninpi; Ezequielqa, saserdote hina, pachak tawa chunka tawa waranqa runakunapa saserdoteyoq kayninta rikuchin, paykunaqa kimsa pruebakunamanta chawpi pruebaypi kachkanku.

Ezequielqa, templopi pruebapi señalasqa kashan “phisqa punchawpi” “tawa killa” ukhupi; chayqa Millerita historiapi señalanmi qanchis-killakunapa chiqnintapuni (“chawpiyninta”), chay qanchis-killakuna qallarisqa karqan ñawpaq llakikuywan abril 19, 1844 watapi, hinaspa tukukuq karqan octubre 22 punchawpi, chaylla watapi.

1844 watapi ruphay killakuna p'unchaykunapi, 2300 p'unchaykuna tukukunman ñawpaqta yuyasqa tiempo chawpipi, hinaspa chay wata kikillanpa qhipa para killakuna pataman, maymanmi qhipamanta tarikusqa chaykuna mast'arisqanku, willakuymi Diospa Qelqanmanta kikin simikunallapi willakusqa karqa: “¡Qhawariychik, kasarakuy qhari hamushan!” The Great Controversy, 398.

1844 wataq wata killapa 21 p'unchawninpa qanchis sagrado killakunapa chawpinpi kasharqan, chay p'unchawpitaqmi Samuel Snow Boston Tabernacle nisqapi kasharqan, Chisi Qapariyninpa willakuyninta rikuchispa. Chaypim, huk llapaqpaq rikuchiypi ñawpaq kutita, payqa “Qelqasqa Simiq kikin rimayninkunawan willakurqan: ‘Qhawariy, Qosan hamushan!’” Kunanqa noqanchikqa simbólicamente Ezequielwan kуска Boston Tabernacle nisqapi sayashanchik, chisi qapariypa kachaqqunata hoqaripa llusqinankupaq ñawpaqta, lamar muyuq unu hatun llaphipi hina riykachaspa. Estandarteta hoqarinapa profético rurayninpa Islampa profético siq'inpi rikuchisqa kashan Apocalipsispa isqon ñiqin kapitulpin. Ezequielpa tawa ñiqin kapituluqa iskay kaq testigota qorin hinaspa kinsa pachak isqon chunka hukniyuq watakunawan chunka pichqa p'unchawkunapa chay profecía tukukuyninta, chaytataqmi tawa ñiqin kapitulpin ruwan.

Kaykunataqa qatiq qillqapi rikusunchikmi.